

Οι τελικές προτάσεις

Επιρρηματικές **τελικές** λέγονται οι προτάσεις που δηλώνουν τον **σκοπό** που οδηγεί σε μια ενέργεια, μ' άλλα λόγια για ποιο σκοπό γίνεται η πράξη που αναφέρεται στο ρήμα της πρότασης από την οποία εξαρτάται.

Εισάγονται:

Οι τελικές προτάσεις εισάγονται με τους τελικούς συνδέσμους: **για να, να** (με τη σημασία του για να).

- Αγόρασε καινούρια τηλεόραση, **για να** δει τους αγώνες. (αγόρασε καινούρια τηλεόραση **με σκοπό** να δει τον αγώνα)
- Έσκυψε **να** αποφύγει την μπάλα. (για να αποφύγει την μπάλα) (έσκυψε **με σκοπό** να αποφύγει την μπάλα)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

1. Και οι **ονοματικές βουλητικές προτάσεις** εισάγονται με το **να**. Οι βουλητικές όμως χρησιμοποιούνται ως όρος της πρότασης, δηλαδή ως υποκείμενο, αντικείμενο, επεξήγηση, ονοματικός προσδιορισμός και επιρρηματικός προσδιορισμός.

Όταν έχουμε μια πρόταση που αρχίζει με το **να** ο πιο εύκολος τρόπος για να διακρίνουμε αν είναι **επιρρηματική τελική** ή **ονοματική βουλητική** είναι να δούμε αν το **να** μετατρέπεται σε **για να**. Παράλληλα, θα πρέπει να δούμε μήπως χρησιμοποιείται ως όρος της κύριας πρότασης.

Ας δούμε τη διαφορά με παραδείγματα.

Θέλω **να δουλέψω**. Το «να» δεν μπορεί να μετατραπεί σε «για να». Εξάλλου, η πρόταση «να δουλέψω» χρησιμοποιείται ως αντικείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης «θέλω»

(Τι θέλω; **να δουλέψω** > αντικείμενο), άρα η πρόταση είναι **ονοματική βουλητική**.

Ήρθα **να δουλέψω**. Το «να» μετατρέπεται σε «για να» (Ήρθα, για να δουλέψω).
Συνεπώς η πρόταση είναι **επιρρηματική τελική**.

2. Οι προτάσεις που εισάγονται με το «για να» δεν είναι πάντοτε τελικές. Μπορεί να είναι και αιτιολογικές ή αποτελεσματικές.

Άλλοι τρόποι δήλωσης του σκοπού

Για να εκφράσουμε τον σκοπό, μπορούμε αντί μιας τελικής πρότασης να χρησιμοποιήσουμε:

α. τις προθέσεις **για, προς**, π.χ.

Ετοιμάστηκε **για** την παρουσίαση της εκπομπής.

Πήγε **προς** νερού του.

β. χρησιμοποιούμε ρήματα ή περιφράσεις που δηλώνουν **σκοπό**, π.χ.

Έχει σκοπό να περάσει στο πανεπιστήμιο.

γ. χρησιμοποιούμε λέξεις που δηλώνουν σκοπό, όπως: **σκοπός, στόχος**, π.χ.

Ξεκίνησε με **σκοπό** να πιάσει τον κλέφτη.

Οι αιτιολογικές προτάσεις

Αιτιολογικές λέγονται οι προτάσεις που δηλώνουν την **αιτία** μιας πράξης ή μιας κατάστασης.

Εισάγονται:

με τους αιτιολογικούς συνδέσμους: **γιατί, διότι, επειδή, αφού, τι** (ποιητικό) ή με λέξεις και εκφράσεις που χρησιμοποιούνται ως αιτιολογικοί

σύνδεσμοι: **καθώς, εφόσον, μια και, που, μια που, σαν...**

να, σαν...πως, εφόσον, αλλά και με το τελικό **για να**, ή με τον **και**, π.χ.

αιτιολογικοί σύνδεσμοι

Δεν πήγα στο σχολείο, **γιατί** ήμουν άρρωστος.

Δε συμφωνώ μαζί σας, **διότι** όσα λέτε δεν έχουν λογική βάση.

Έφυγε νευριασμένος, **επειδή** ο πατέρας του δεν του έδωσε λεφτά.

λέξεις και εκφράσεις
που χρησιμοποιούνται
ως αιτιολογικοί σύνδεσμοι

Αφού της συμπεριφέρθηκες με τέτοιο τρόπο, καλά έκανε κι
έφυγε.

Θα πάρουμε γλυκό, μια και ήσασταν καλά παιδιά.

Λυπάμαι, που δε θα έρθει μαζί μας και η Ελένη.

Για να τρέχει σαν τρελός με το αμάξι, καρφώθηκε σ' ένα τοίχο.

Φύγε τώρα, και δεν έχω καιρό.

Μπορούμε επίσης να δηλώσουμε την αιτία χρησιμοποιώντας και:

α) τις προθέσεις **από**, **για**, **με**, τις καταχρηστικές προθέσεις **λόγω**, **εξαιτίας** ή
ακόμη και τη λόγια πρόθεση **ένεκα**, π.χ.

- ✓ **Από** την αφηρημάδα του ξέχασε το πορτοφόλι του.
- ✓ Απαλλάχτηκε **λόγω** βλακείας.
- ✓ Θύμωσα **με** τη συμπεριφορά του.
- ✓ Μάλωσαν **για** την κληρονομιά.
- ✓ Απολύθηκε **εξαιτίας** κακής διαγωγής.
- ✓ Δεν ήρθε **ένεκα** της αρρώστιας του.

β) με τη χρήση λέξεων

όπως: **αιτία**, **λόγος**, **δικαιολογία**, **εξήγηση**, **αφορμή** κ.ά., π.χ.

- ✓ Η συμπεριφορά σου είναι **η αιτία** που φτάσαμε σ' αυτή την κατάσταση.

γ) με τις εκφράσεις: **γι' αυτό**, **γι' αυτόν τον λόγο**, **ακριβώς γι' αυτόν τον
λόγο** κ.ά., π.χ.

- ✓ Ενώ είχε υποσχεθεί ότι θα πάμε στο γήπεδο, δεν πήγαμε. **Γι' αυτόν τον
λόγο** πείσμωσα και δε βγαίνω από το δωμάτιό μου.

<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/Theoria%20Nea/Deutereuouses-epirrimatikes-protaseis-Nea-Ellinika.htm>

Ασκήσεις για τελικές και αιτιολογικές προτάσεις.

1. Αντικαταστήστε τις υπογραμμισμένες λέξεις ή φράσεις με αιτιολογικές ή τελικές προτάσεις :

- ✓ Ήταν περήφανος για τα μέχρι τώρα επιτεύγματά του .
- ✓ Βγήκε για αναζήτηση εργασίας.
- ✓ Η προθεσμία υποβολής των φορολογικών δηλώσεων παρατάθηκε.
- ✓ Θέλοντας να προσελκύει την προσοχή, ντυνόταν εξεζητημένα.
- ✓ Για το προσωπικό του συμφέρον προθυμοποιήθηκε να βοηθήσει .
- ✓ Οι Πέρσες στην αρχαιότητα ζητούσαν απτία για την κατάληψη ολόκληρης της Ευρώπης.
- ✓ Από τη θλίψη του ούτε καν παρατήρησε την αποχώρησή μας.

2. Αντικαταστήστε τις δευτερεύουσες αιτιολογικές προτάσεις με άλλους επιρρηματικούς προσδιορισμούς που δηλώνουν αιτία :

- ✓ Έγινε μούσκεμα, γιατί ξέσπασε ξαφνική νεροποντή .
- ✓ Με συγχωρείτε , που έφυγα ξαφνικά.
- ✓ Καθώς το ποτάμι ξεχείλισε, τα σταθμευμένα δίπλα αυτοκίνητα παρασύρθηκαν .
- ✓ Επειδή σε σέβεται, θα ακολουθήσει τις παραινέσεις σου

3. Διαχωρίστε τις πλάγιες ερωτηματικές από τις αιτιολογικές προτάσεις βάζοντας στη θέση του γιατί άλλες λέξεις και χρησιμοποιώντας το κόμμα όπου χρειάζεται:

- ✓ Απορώ γιατί ποτέ δεν παραδέχεται τα λάθη του.
- ✓ Αλέτuche στις εξετάσεις γιατί δεν είχε προετοιμαστεί σωστά.
- ✓ Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί κλαις.
- ✓ Προσπαθεί πάντα να βοηθάει γιατί είναι αλτρουιστής .

4. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι τελικές και ποιες βουλητικές;

- ✓ Τελείωνε με τις ετοιμασίες να μη χάσουμε το αεροπλάνο !
.....
- ✓ Αρνείται να ξεκαθαρίσει τη θέση του
- ✓ Παρατήρησα ότι αποφεύγει να με συναντά
- ✓ Σε περιμένω να μιλήσουμε
- ✓ Επιχείρησαν να κλείσουν την εθνική οδό